

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3297/2018. (X. 1.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 4:98. §-a és 4:101. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Szombathelyi Törvényszék 12.Pf.20.945/2015/6/I. számú végzése, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.21.039/2016/9. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Vagdalt István (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője (dr. Pápai Márton ügyvéd, 9400 Sopron, Templom utca 8.) útján az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) és d) pontjai, továbbá az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.21.039/2016/9. számú végzése, a Szombathelyi Törvényszék 12.Pf.20.945/2015/6/I. számú végzése, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:98. §-a és 4:101. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege – a bírósági döntésekben megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az indítványozónak – az alapul fekvő apaság megállapítása iránti per alperesének – gyermeke született, az édesanya harmadik személlyel (a továbbiakban: házastárs) 1992 óta fennálló házassága alatt. Az indítványozó és az édesanya között 2000 őszétől 2005 nyaráig volt intim kapcsolat.
- [4] A gyermek – az alapul fekvő apaság megállapítása iránti per felperese, a továbbiakban: kiskorú felperes vagy gyermek – 2002-ben született, a születési anyakönyvi kivonatába apaként az anya (felperesi beavatkozó) házastársa került bejegyzésre, az anya fennálló házasságára tekintettel.
- [5] A kiskorú felperes 2008-ban eseti gondnoka útján eljárást kezdeményezett az apaság vélelmének megdöntése iránt az anya házastársa ellen. A bíróság az eljárás során elrendelte az érintettek DNS vizsgálatán alapuló szakértői vélemény elkészítését. A szakértői vélemény megállapította, hogy az anya házastársának apasága kizárható, míg az indítványozó apasága a gyermek tekintetében 99,9098154 %-ban valószínűsíthető, vagyis gyakorlatilag bizonyított. Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a gyermeknek nem az anya házastársa az apja, az ítéletet a másodfokú bíróság – a per fő tárgya tekintetében – helybenhagyta.
- [6] A jogerős ítélet alapján az anyakönyvi hivatal az anyakönyvezést elvégezte: a 2011. május 30-án kiállított anyakönyvi kivonat szerint a gyermek vezetékneve módosult, az apa nevére vonatkozó rovat üres maradt. Az indítványozó a gyermeket magáénak ismerte el, apai elismerő nyilatkozatához azonban a beavatkozó anya hozzájárulást nem adott. 2011. június 3-án az anya házastársa is apai elismerő nyilatkozatot tett a gyermek tekintetében, amelyhez a beavatkozó anya hozzájárult. Ennek következtében a teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat alapján az anya házastársát a gyermek apjaként a születési anyakönyvbe bejegyezték. A 2011. július 7-én kelt születési anyakönyvi kivonat szerint a gyermek vezetékneve az anya házastársa vezetéknevével egyező lett, apaként az anya házastársa szerepelt.
- [7] 1.2. Az alkotmányjogi panasz közvetlen előzménye a gyermek által – eseti gondnoka útján – kezdeményezett apaság megállapítása iránti per volt, mely az indítványozó mint alperes ellen indult. Az indítványozó a kereset

teljesítését nem ellenezte, illetőleg maga is kérte annak megállapítását, hogy ő a kiskorú felperes apja. Az anya felperesi beavatkozóként a kereset elutasítását kérte.

- [8] Az első fokon eljáró Sárvári Járásbíróság 2.P.20.015/2015/10. számú ítéletében megállapította, hogy az anya házastársa vonatkozásában apaság vélelme megdőlt, mert a bíróság az előzményi perben jogerősen megállapította, hogy az anya házastársának apasága kizárt, a gyermek tőle nem származhat, ezzel szemben a gyermek apja az indítványozó. Indokolásában a bíróság Ptk. 4:107. § (1) bekezdésére, valamint a 4:103. § (2) bekezdésére hivatkozott.
- [9] Az elsőfokú ítélet ellen a beavatkozó anya fellebbezett. Arra hivatkozott, hogy a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül el kellett volna utasítani, egyrészt azért, mert az apai státusz betöltött (a teljes hatályú apai elismerés folytán); másrészt azért, mert több per indult és folyik a gyermek vonatkozásában az apaság megállapítása iránt. A gyermek és az indítványozó az ítélet helybenhagyását kérte.
- [10] A másodfokon eljáró Szombathelyi Törvényszék 12.Pf.20.945/2015/6/I. számú végzésével a járásbíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és a pert megszüntette.
- [11] Végzése indokolásában – hivatkozva a BH2002.231. számú eseti döntésre – kifejtette, hogy az anya házastársa által tett apai elismerő nyilatkozat folytán az apai státusz már betöltött, és az apaság megállapítása iránti perben a kereset tartalmára figyelemmel a teljes hatályú elismerő nyilatkozat nem tehető vitássá, vagyis ugyanazon gyermekre nézve más férfi apaságának megállapítására az adott perben nincs lehetőség. Erre tekintettel az elsőfokú bíróságnak a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül el kellett volna utasítania a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 130. § (1) bekezdés *f*) pontja alapján, tekintettel arra, hogy a felperes kérelme idő előtti; illetve amennyiben már érdemi tárgyalásba bocsátkozott, a pert meg kellett volna szüntetnie. Mindezt figyelembe véve a másodfokú bíróság a pert a régi Pp. 157. § *a*) pontja alapján megszüntette.
- [12] A jogerős végzés ellen mind a felperes, mind az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, a végzés hatályon kívül helyezését kérve. A Kúria Pfv.II.21.039/2016/9. számú végzésével a jogerős végzést hatályában fenntartotta.
- [13] Indokolásban egyrészt kitért arra, hogy a beavatkozást engedélyező jogerős végzés ellen nincs helye felülvizsgálatnak, így a vonatkozó, kiskorú felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem nem volt elbírálható.
- [14] A Kúria hivatkozott továbbá arra is, hogy a Ptk. 4:98. §-a határozza meg az apai jogállást keletkeztető jogi tényeket, és ezek sorrendjét. E rendelkezésből következik, hogy míg az apai státusz a sorrendben előbb szabályozott vélelem alapján betöltött, addig a sorrendben következő vélelem alkalmazására nem kerülhet sor. Az apaság megállapítása iránti per indításának ebből következően előfeltétele, hogy az apai státusz betöltetlen legyen. A konkrét esetben a bírósági döntés folytán a házassági kötelékhez kapcsolódó vélelem megdőlt, így az apai státusz megüresedett, azonban az anya házastársának apai elismerő nyilatkozata folytán ismét betöltötté vált. A Kúria szerint az apai elismerő nyilatkozaton nyugvó apasági vélelmet nem döntheti meg a korábban hozott, és más apasági vélelmi tényállason alapuló, a házasságból származás törvényi vélelmét megdőlt jogerős ítélet; annak ellenére sem, hogy mindkét apasági vélelem azonos, a gyermeknek a vélelmezett apától való származása lehetetlenségének bizonyításával dönthető meg.
- [15] A Kúria rámutatott arra is, hogy a pernek nem tárgya az anyakönyvi bejegyzési eljárás jogszerűségének a vizsgálata. A Kúria megállapította, hogy a 2011. július 7-én kelt anyakönyvi kivonattal igazoltan az apai jogállás betöltött, és nincs olyan jogerős bírósági határozat, mely az anyakönyvi bejegyzés kijavítását vagy törlését elrendelte volna. Végül a Kúria arra is hivatkozott, hogy a konkrét perben nem vizsgálhatta, hogy az apai elismerő nyilatkozat teljes hatályához szükséges törvényi feltételek fennálltak-e.
- [16] 2. Az indítványozó az apaság megállapítása iránti pert követően fordult alkotmányjogi panaszával az Alkotmánybírósághoz. Álláspontja szerint a támadott bírói döntések, valamint jogszabályi rendelkezések az Alaptörvény több rendelkezését sértik, így az L) cikk (1) bekezdését, a Q) cikk (2)–(3) bekezdéseit, az R) cikkét, az I. cikk (1)–(2) bekezdéseit, a VI. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1)–(2) bekezdéseit, továbbá (5) bekezdését, a XVI. cikk (2)–(3) bekezdéseit, a XXIV. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, végül a 28. cikket.
- [17] 2.1. Az indítványozó szerint az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését sérti, hogy mind a Szombathelyi Törvényszék, mind a Kúria valótlan tartalmú iratra (a teljes hatályú apai elismerő nyilatkozatra) bírósági döntést alapított, annak ellenére (vagy ahogy az indítványozó fogalmaz: annak ismeretében),

hogy a benne foglalt vélelem megdőlt. A támadott bírósági döntések az anya házastársát nevezik meg vélelmezett apaként, ami az indítványozó és a gyermek – az Alaptörvény VI. cikkében rögzített – magánélethez, családi élethez, kapcsolattartáshoz való jogát sérti.

- [18] Alaptörvény-ellenesnek tartja az indítványozó a Kúriának a jogértelmezését is, melynek megfelelően a gyermeknek meg kell döntenie az apaság – apai elismerő nyilatkozaton alapuló – vélelmét, annak ellenére, hogy a bíróság a nyilatkozatot tevő esetében az apaságot már kizárta. Véleménye szerint a Kúria (és a Szombathelyi Törvényszék is) a fenti jogértelmezésével túllépte a jogalkalmazói hatáskörét, és jogot alkotott.
- [19] 2.2. Alaptörvény-ellenesnek tartja az indítványozó a Ptk. 4:98. §-át és 4:101. § (1) bekezdését is. Álláspontja szerint a Kúria az apasági vélelmek Ptk.-beli sorrendjére alapította döntését, vagyis egy bizonyított biológiai apai viszonyt felülírt egy apai elismerő nyilatkozattal, ami sérti az Alaptörvény L) cikkét, XV. cikkét, és VI. cikkét.
- [20] 2.3. Hiánypótlásra történt felhívást követően az indítványozó alkotmányjogi panaszát kiegészítette.
- [21] 2.4. Arra hivatkozott, hogy a vérségi származás kiderítéséhez való jog mind a vér szerinti apa, mind a gyermek alapvető joga, olyan önzonossági kérdés, mely alapjogi védelemben részesül. Az indítványozó szerint a bírósági eljárás során alkalmazott, általa alaptörvény-ellenesnek tartott rendelkezés folytán e joga sérült. E körben hivatkozott az Alkotmánybíróság 75/1995. (XII. 21.) AB határozatához fűzött egyik különvéleményre is.
- [22] Az indítványozó sérelmezte azt is, hogy a Kúria a felperes gyermeket hol az anya házastársának vezetéknevén, hol az anya vezetéknevén említette.
- [23] 2.5. Az indítványozó – megjelölve az Alaptörvény XXIV. cikkét – hivatkozott a tisztességes eljáráshoz való joga sérelmére is. Ezzel összefüggésben azt kifogásolta, hogy a Szombathelyi Törvényszék olyan személyt engedett be a perbe beavatkozóként, akinek a vonatkozásában a beavatkozás törvényi feltételei nem állnak fenn, a beavatkozó ugyanis nem a felperes pernyertességét, hanem éppen ellenkezőleg, a pervesztességét kívánta előmozdítani, hiszen az anya és a gyermek között érdekellentét állt fenn. Érvei alátámasztása érdekében a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 41. §-ára és 44. § (5) bekezdésére hivatkozott. Az indítványozó szerint tehát az elsőfokú ítélet ellen a beavatkozó által benyújtott fellebbezés befogadása sérti a tisztességes eljáráshoz való jogát.
- [24] 2.6. Az indítványozó kifogásolta azt is, hogy a bíróság – értve ezalatt a Kúriát és Szombathelyi Törvényszéket – figyelmen kívül hagyta, hogy az anya házastársa által tett apai elismerő nyilatkozat nem válhatott teljes hatályúvá, tekintettel arra, hogy a gyermek törvényes képviselőjeként az anya ezzel összefüggésben nem léphetett volna fel, a köztük levő érdekellentétre tekintettel.
- [25] A Ptk. 4:101. § (5) bekezdése szerint ugyanis az apai elismerő nyilatkozat teljes hatályához szükséges az anyának, a kiskorú gyermek törvényes képviselőjének és – ha a gyermek a tizennegyedik életévét betöltötte – a gyermeknek a hozzájárulása. Ha az anya a gyermek törvényes képviselője, a hozzájárulást e minőségében is megadhatja, kivéve, ha az anya és a gyermek között érdekellentét áll fenn. Ebben az esetben a gyámhatóság a kiskorú gyermek törvényes képviselőjére eseti gyámot rendel.
- [26] Az indítványozó szerint ez a konkrét esetben azt jelentette, hogy a Kúria és a Törvényszék az anya házastársának apaságát kizáró jogerős ítélettel mint közokirattal szemben egy kellékhianyos, érvénytelen, így joghatás kiváltására alkalmatlan okiratot (az anya házastársa által tett apai elismerő nyilatkozatnak) fogadott el és vett figyelembe az eljárás során. Az indítványozó szerint a Kúria és a Törvényszék „hivatalból tudott” a korábban folyt apaság vélelmének megdöntése iránti per iratanyagából arról, hogy abban a perben a gyermek mint felperessel szemben az anya házastársa állt alperesként, míg az anya az alperesi beavatkozóként a kereset elutasítását kérte, így a gyermek és az anya között érdekellentét állt fent. Ennek megfelelően az anya nem adhatta volna a gyermek nevében hozzájárulását az apai elismerő nyilatkozathoz. Mivel azonban az anya a Ptk. 4:101. § (5) bekezdésével ellentétesen a gyermek nevében is hozzájárult az apai elismerő nyilatkozathoz, a köztük levő érdekellentétre tekintettel az nem válhatott joghatályossá. Az ilyen érvénytelen nyilatkozatot pedig a Kúria és Törvényszék nem vehette volna figyelembe az eljárás során. A gyermek és a vér szerinti apa, vagyis az indítványozó hozzájárulása nélkül az anyakönyvbe semmilyen bejegyzés nem kerülhetett volna a DNS vizsgálat eredményét követően.

- [27] 2.7. Az indítványozó végül arra hivatkozott, hogy a Kúria és a Törvényszék jogértelmezése megkülönböztetést eredményezett rá nézve, hiszen a biológiai apaságot „felülírta” a bíróságok által „kreált” apasági vélelem.
- [28] Álláspontja szerint a Ptk. 4:98. §-ából éppen a Kúria érvelésével ellentétes értelmezés vezethető le. Az indítványozó szerint ha apasági vélelem áll fenn, bármely alapon is keletkezett, egyenrangú más vélelmekkel; ezzel szemben ha bírósági eljárásban DNS vizsgálat alapján kerül sor az apaság megállapítására, akkor már nincs helye vélelemnek. Az indítványozó szerint ennek megfelelően a „természettudományos tényen alapuló bizonyosság” esetén apaság vélelmi pert már nem lehet indítani. Úgy véli, a Kúriának tudnia kellett arról, hogy az anya házastársának – szerinte – érvénytelen nyilatkozatára alapított apasága megdöntésére újabb bírósági eljárást kezdeményezni „időpocsékolás” lenne. Véleménye szerint az Alaptörvény II. cikkéből és VI. cikk (1)–(2) bekezdéseiből az következik, hogy a természettudományos tény nem rontható le vélelemmel.
- [29] 2.8. Az indítványozó kérelme alátámasztásául csatolta a gyermek által – az anya házastársának az apai elismerő nyilatkozatán alapuló apasága vélelmének megdöntése iránt – kezdeményezett eljárás keresetlevelét. Ebben a gyermek többek között arra hivatkozik, hogy a teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat alapján történt anyakönyvi bejegyzés nem jogszerűen történt, illetőleg a nyilatkozattétel az indítványozó által tett apai elismerő nyilatkozat megkerülésére irányult; valamint arra, hogy az anya házastársának nyilatkozattételekor az anya a gyermek képviselőjét a hozzájárulás megadása során nem láthatta volna el a köztük fennálló érdekellentétre tekintettel.
- [30] 3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [31] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [32] 4. Vizsgálata eredményeként az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a határidőben érkezett alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem fogadható be.
- [33] 4.1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdése pedig meghatározza, mikor tekinthető a kérelem határozottnak.
- [34] Az alkotmányjogi panasz tartalmazza az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti hatáskörére vonatkozó hivatkozást [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]; az indítványozó megjelölte az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]; megjelölte az alaptörvény-ellenesnek vélt bírói döntéseket és jogszabályi rendelkezéseket [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]; továbbá kifejezett kérelmet terjesztett elő a fentiek megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont]. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja értelmében az alkotmányjogi panaszban meg kell jelölni az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, valamint az e) pontnak megfelelően az alkotmányjogi panasznak indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés vagy jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [35] 4.2. Az indítványozó kérelmében megjelölte az Alaptörvény több rendelkezését, így az L) cikk (1) bekezdését, a Q) cikk (2)–(3) bekezdéseit, az R) cikkét, az I. cikk (1)–(2) bekezdéseit, XV. cikk (1)–(2), továbbá (5) bekezdéseit, a XVI. cikk (2)–(3) bekezdéseit, a XXVIII. cikk (7) bekezdését, végül a 28. cikkét. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: „[a]z Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása [...] nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény fent felsorolt rendelkezéseire vonatkozóan semmiféle indokolást nem tartalmaz, így nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjainak, erre tekintettel érdemben nem bírálható el.

- [36] 5. Az indítványozó – a fentebb ismertetettek szerint – részben bírói döntések, részben jogszabályi rendelkezések alkotmányossági vizsgálatát kezdeményezte.
- [37] 5.1. A Ptk. 4:98. §-a és 4:101. § (1) bekezdése [máshol 4:101. §-a, megint máshol (5) bekezdése] alaptörvény-ellenességét állító panaszellel összefüggésben az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [38] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján akkor lehet alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulni, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az érintett Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [39] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdés b), d), és e) pontjai alapján a kérelem akkor határozott, ha az indítványozó megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit; az Alaptörvényben biztosított joga sérelmének lényegét; valamint ha indokolást ad elő arra nézve, hogy a támadott rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [40] Az indítványnak az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított része nem felel meg a fenti követelményeknek: az indítványozó nem jelölte meg, hogy a Ptk. 4:98. §-át és 4:101. § (1) bekezdését az Alaptörvény mely rendelkezésével tartja ellentétesnek, indítványa tartalmából megállapíthatóan valójában a támadott rendelkezések alaptörvény-ellenességének állításán keresztül is a bírói döntéseket kifogásolja.
- [41] E tekintetben tehát a Ptk. 4:98. §-a és a 4:101. §-ra vonatkozó panaszelem nem felel meg a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés b), d) és e) pontjaiban foglalt követelményeknek, így e rendelkezések vélt alaptörvény-ellenességét – értékelhető indokolás hiányában – az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálta.
- [42] Az Alkotmánybíróság – anélkül, hogy érdemi alkotmányossági vizsgálatba bocsátkozna – ugyanakkor szükségesnek tartja megjegyezni, hogy az apasági vélelmek meghatározott sorrendjének hiánya azt eredményezné, hogy szélsőséges esetben egy gyermek vonatkozásában egyidejűleg akár többen is jogot formálhatnának az apaság anyakönyvbe való bejegyzésére.
- [43] 5.2. A Szombathelyi Törvényszék 12.Pf.20.945/2015/6/I. számú végzésének, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.21.039/2016/9. számú végzésének vélt alaptörvény-ellenessége körében az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [44] 5.3. Az indítványozó a Szombathelyi Törvényszék, valamint a Kúria végzését ellentétesnek tartja az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt hangsúlyozza: az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a tisztességes hatósági eljárással összefüggésben támaszt követelményeket (vagyis állapít meg olyan, mindenkit megillető alapjogokat, illetve a hatóságokra vonatkozó kötelezettségeket), amelyek az eljárás tisztességességét biztosítják; a bírósági eljárás tekintetében az Alaptörvény – indítványozó által egyébként megjelölt – XXVIII. cikk (1) bekezdése az irányadó. Ennek megfelelően az indítványozónak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatosan előadott érveit az Alkotmánybíróság tartalma szerint bírálta el, és ekként azt, miután az indítványozó kifejezetten a Kúria és a Törvényszék döntésének alaptörvény-ellenességét állította, nem a tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal kapcsolatban, hanem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben értékelte [lásd például: 3144/2018. (IV. 25.) AB végzés, Indokolás [8]; 3039/2018. (II. 13.) AB végzés, Indokolás [33]].
- [45] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljárás vélt sérelmét két okból állítja: egyrészt azért, mert szerinte az anya és a gyermek között fennálló érdekellentétre tekintettel az anya felperesi beavatkozóként nem léphetett volna a perbe; másrészt a Kúria és a Törvényszék figyelmen kívül hagyta, hogy az anya házastársa által tett apai elismerő nyilatkozat nem válhatott volna teljes hatályúvá, így arra az anya a perben alappal nem hivatkozhatott volna.
- [46] Az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Pp. 41. §-ára és 44. § (5) bekezdésére hivatkozással kívánta alátámasztani, hogy az anya beavatkozóként a felperesi oldalon a perbe nem léphetett volna be a felperes gyermekkel fennálló érdekellentét okán, és miután a Törvényszék és a Kúria ezt figyelmen kívül hagyta, így a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérült.
- [47] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot biztosító XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének alátámasztására az indítványozó által felhozott érvek törvényességi, szakjogi és nem alkotmányossági jellegűek. Az indítványozó ugyanis az anya beavatkozása kérdésben kizárólag arra hivatkozott, hogy a gyermek és az anya mint felperesi beavatkozó között fennálló érdekellentétre tekintettel az anya

beavatkozását meg kellett volna tagadni (hiszen célja nem a felperes gyermek pernyertességének előmozdítása volt), e körben az eljárás folyamatban léte alatt hatályba még nem lépett, így értelemszerűen nem alkalmazandó Pp. rendelkezéseire hivatkozott. Azt azonban figyelmen kívül hagyta, hogy az eljárás során hatályban volt régi Pp. beavatkozásra vonatkozó általános szabályait a státuszperekre, ezen belül is az apaság és származás megállapítása iránti egyéb perekre vonatkozóan a régi Pp. 294. §-a árnyalta. E rendelkezés értelmében ugyanis ezekben a perekben az anya beavatkozóként bármelyik félhez csatlakozhat, e tekintetben nem bír relevanciával a peres féllel fennálló érdekellentét. [A 2018. január 1-jén hatályba lépett – új – Pp. a régi Pp. vonatkozó rendelkezéséhez hasonlóan fogalmaz, amikor 466. § (2) bekezdésében kimondja: az apaság megállapítása és az apaság vélelmének megdöntése iránti perben az anya – ha nem peres fél – beavatkozóként bármelyik félhez csatlakozhat. A perindításról a keresetlevél megküldésével az anyát akkor is értesíteni kell, ha nem peres fél; az értesítésben az anyát figyelmeztetni kell beavatkozási jogára.] Vagyis az indítványozó e tekintetben nem hivatkozhatott megalapozottan a bíróság előtt a beavatkozás kizártságára, valamint arra, hogy a beavatkozó fellebbezést nem terjeszthetett volna elő az elsőfokú ítélet ellen; és – akár a régi, akár az új – Pp. beavatkozást megengedő rendelkezésének az alkotmányossági vizsgálatát nem kérte.

- [48] A fentiekben túl a Kúria a támadott végzésében hangsúlyozta, hogy a beavatkozást engedélyező jogerős végzés ellen nincsen helye felülvizsgálatnak, mert nem szerepel a törvényben felülvizsgálattal támadható külön nevesített végzések között, és nem minősül az ügy érdemében hozott végzésnek sem, így a – beavatkozást engedő – Pkf.20.460/2015/2. számú jogerős végzés ellen benyújtott felülvizsgálati kérelem nem volt érdemben elbírálható.
- [49] Az Alkotmánybíróság rámutat a következőkre: a Kúria a beavatkozás kérdésével – a fent ismertetett okból kifolyólag – nem foglalkozhatott. Az indítványozó a Kúria végzésének alkotmányossági vizsgálatán keresztül valójában a beavatkozást engedélyező jogerős végzés alkotmányossági vizsgálatát kérte, anélkül azonban, hogy a végzést pontosan megjelölte volna, illetőleg – az anya és a gyermek közötti érdekellentét állításán túl – e végzésre vonatkozóan alkotmányjogilag értékelhető indokolást adott volna elő. Ennek megfelelően – mivel a kérelem beavatkozásra vonatkozó része az Abtv. 52. § (1b) bekezdésben foglalt egyetlen befogadási feltételnek sem felel meg – az Alkotmánybíróság a beavatkozás kérdésével összefüggő panaszelemet érdemben nem vizsgálhatta.
- [50] 5.4. Az indítványozó a Törvényszék és a Kúria végzését ellentétesnek tartotta a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal arra tekintettel is, hogy a bíróságok figyelmen kívül hagyták, hogy az anya házastársa által tett apai elismerő nyilatkozat érvényesen nem válhatott teljes hatályúvá, így az erre alapított apasági vélelemre hivatkozással nem kerülhetett volna sor a per megszüntetésére.
- [51] A Törvényszék végzésében a BH.2002.231. számú eseti döntésre hivatkozott, melynek megfelelően ha az apai státusz betöltött, ugyanarra gyermekre nézve más férfi apaságának megállapítása iránt per nem indítható, hanem elsődlegesen az apaság vélelmének megdöntése iránti pert kell megindítani, azt követheti az apaság megállapítása iránti per. A Kúria a támadott végzésben a másodfokú végzést megerősítve hangsúlyozta, hogy az apai elismerő nyilatkozat alapján az apaság vélelme fennáll. Hangsúlyozta, hogy a konkrét perben nem vizsgálhatta, hogy az apai elismerő nyilatkozat teljes hatályához szükséges törvényi feltételek fennálltak-e.
- [52] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvényellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5], 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25], 7/2013. (VIII. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [53] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy az indítványozó által az apai elismerő nyilatkozat érvényességével kapcsolatos aggályok nem hozhatók alkotmányjogilag értékelhető összefüggésbe a támadott végzésekkel; a bírósági eljárásnak ugyanis a teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat érvényessége (sem az ez alapján megtörtént anyakönyvi bejegyzés jogszerűsége) nem volt tárgya. Ennek megfelelően mind a Törvényszék, mind a Kúria kizárólag deklarálhatta a teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat létét, és ez alapján a fennálló apai jogállást – függetlenül attól, hogy a nyilatkozattevő valóban apja-e a gyermeknek.
- [54] Vagyis az indítványozó nem hivatkozhatott a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmére az apai elismerő nyilatkozat érvényességével összefüggésben, mivel azt a Törvényszék és a Kúria a konkrét eljárás során nem vizsgálhatta. Ebből következően az apai elismerő nyilatkozat érvényességére vonatkozóan előadott érvek

nem hozhatók összefüggésbe a támadott döntésekkel, így az indítványozó által előadott érvelés alapján a támadott bírói döntések nem vizsgálhatók. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az értékelhető összefüggés hiánya akadályát képezi az indítvány befogadásának {3130/2013. (VI. 24.) AB végzés, Indokolás [17]}. Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz e tekintetben sem bírálható el, így érdemi vizsgálatát e vonatkozásban is mellőzte.

[55] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)*, *d)* és *e)* pontjaiban foglalt feltételeknek, ezért befogadására nincsen mód. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. szeptember 25.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1176/2017.

